

Sepedi

Kgato

Toro ya ga Dimpho

5

Yolisa Madolo

Toro ya ga Dimpho

Sepedi

Kgato 5

ISBN: 978-1-77981-516-3

© 2023 Ulwazi Lwethu African Languages Literacy Project

Mongwadi: Yolisa Madolo

Mofetoledi: Charlotte Galane

Moswantšhi: Thulisani Zenda

Tlhagišo le Kalo: Rock Bottom Graphic & Design

Kgatišo ya mathomo 2023.

Toro ya ga Dimpho

Yolisa Madolo

Ge ke gola, ke rata go ba nkgwete ya kgwele ya diatla. Dimpho a ipotša a le tseleng ya go bowa go bogela kgwele ya diatla. O be a fofa- fofa a ekiša meragelo yeo a e bonego.

“Ka letšatši le lengwe le nna ke tlo bapala kgwele ya diatla,” a botša mmagwe.

“Ke mang a tlo go šoma mešomo ya gago ge o bapala?”

Ke mošomo wa gagwe go hlatswa dibjana le go swiela ka ngwakong ge mmagwe a dira mešomo ye mengwe.

Dimpho ka mehla o kgopela go ya sekolong go bogela dipapadi ka Mokibelo, eupša mmagwe le tatagwe ba be ba mo ganetša. Tebogo, buti wa Dimpho yena o rata kgwele ya maoto. Batswadi ba gagwe ga ba ke ba mo ganetša go ya go bogela papadi ya kgwele ya maoto.

Se se be se nyamiša Dimpho e le ruri. Go be go le molaleng gore bophelo bja bašemane bo bonolo.

Le kua sekolong, ke basetsana fela bao ba swielago ka phaphošing.

“Nka dira eng gore batswadi baka ba dumele ke bapala kgwele ya diatla?”

Ka letšatši le lengwe Dimpho o be a bethiša le go go foša kgwele kua le kua ge a tla phapharegišwa ke lentšu.

“O filwe Dimpho. A o ka thabela go ba ka gare ga sehlopha sa kgwele ya diatla?” Gwa botšiša morena Mokone, mohlahlhi wa sehlopha sa kgwele ya dinao.

“Ke nagana gore re ka hlama sehlopha sa basetsana ba bannyane se o ka se bapalelago.”

Dimpho a boela gae a thabile. O be a fela pelo ya go begela mmagwe ditaba tše, eupša o be a tseba gore ba ka se mo theeleše.

“Morutiši o re ke ya go bapala kgwele ya diatla,” a realo ka lentšu le le sesane ka nako ya dijo tša mantšiboa.

“Papadi ya go foša dikgwele?” gwa botšiša Tebogo ka kgegeo.

“Wena o bolela ka go bapala, o tlo fetša neng go hlatswa dibjana?” Mmagwe a botšiša ka ngongorego.

A lahlegelwa ke tshepo kamoka.

Bošego bjoo a ya go robala a nyamile kudu gobane o be a tseba gore ba ka se tsoge ba dumetše gore a bapale papadi ya gagwe ya mmamoratwa.

Ka nnete sehlopha sa basetsana ba bannyane se ile sa hlamiwa, le Dimpho a ba leloko.

Ka letšatši le lengwe ge ba itšhidulla, Mokone a lemoga gore Dimpho o nyamile.

“Molato ke eng Dimpho, o a lwala?” a botšiša a tshwenyegile.

“Batswadi baka ba nagana gore papadi ya ka ke tshenyo ya nako. Ba ka se tsoge ba dumetše gore ke bapale ka Mokibelo.” Mahlo a gagwe a tlala meokgo.

“Se se a nyamiša ka gore o na le talente. Ke na le tshepo ya gore batswadi ba gago ba ka dumela o bapala ge ba ka go bona o le ka lepatlelong.” A realo morutiši.

“Se tshwenyegile. Ke tla ngwalela batswadi ba gago lengwalo la go kgopela tumelelo ya gore o bapale” Mantšu ao a mo fa tshepo. Eupša ge a fihla gae a bowa sekolong, ga se a ka a bapala ka kgwele ya gagwe ya mmamoratwa ya go dirwa ka dipolasitiki.

Beke yeo Dimpho o be a bowa gae morago ga nako ka ge ba be ba itokišetsa papadi ya letšatši le legolo. Batswadi ba gagwe ba be sa tsebe gore ke leloko la kgwele ya diatla.

Dimpho o be a lokologile ka lengwalo leo morutiši Mokone a le ngwaletšego mmagwe le tatagwe, a kgopela gore a tle a bapale.

O be a fela pelo ya go fihla gae gore a bontšhe mmagwe lengwalo, bjale a na le tshepo ya gore ba ka se gane.

O fihlile gae a lahlela mokotlana wa gagwe fase a fa mmagwe lengwalo.

Mmagwe a bala lengwalo a re, “Dimphe, re boletše ka taba ye. Ke mang a tlo go thuša ka mešomo ya ka mo gae? Ga sa nka ka bona mosetsana wa sebedu ka mokgwa wo.”

“Mma, se ga se papadi fela, ke papadi ya kgwele ya diatla. Morutiši waka o re ke na le talente.” A feletšwe ke tshepo kamoka, a sepela a ya go šoma mešomo ya gagwe kamoka, a nnetefatša gore ga a hlaelwe ke papadi e kgolo.

Batswadi ba Dimpho ba ile ba ya sekolong ka ge ba kgopetšwe. Ba fihla ka ofising ya hlogo ya sekolo. Morutiši o ile a fihla ka nako yeo batswadi ba sa tšo dula fase ka morago ga ge ba be ba lebeletše ka kgahlego dimentlele le dibjana tšeo di lego ka phapošing. Ge morutiši Mokone a fetša go bolela, tatago Dimpho a botšiša, “Le nagana gore mosetsana o monnyane bjalo a ka bapala diphadišanong tše kgolo bjalo tša sekolo?”

“Ge e le mešomo ya ka gae yona o tla e dira neng? Re tlišitše Dimpho sekolong go ithuta, e sego go bapala.” Gwa realo, mmago Dimpho a se a thaba.

“Dimpho o na le talente. Ke nagana gore a ka le makatša. Mo feng sebaka a le bontšhe.” Morena Mokone ga sanko a lahla tshepo ya go fetola menagano ya batswadi ba Dimpho.

Ntle ga moo, Dimpho o swanetše go emela sekolo sa bona papading ye kgolo ya ka Mokibelo.

Mesong ye e latelago mma a re, “A re ye gore re se fihle morago ga nako.”

“Re ya kae mma?” Dimpho a botšiša a maketše.

E be e le Mokibelo, Dimpho a amogetše gore a ka se ye papading.

“Ihlaganele Dimpho!” tatagwe a goeletša.

“Kgane ga o bapale lehono?” mmagwe a botšiša.

Dimpho o be a thabile! O be a nyaka go itshoba go kwa gore ga a lore naa. Go be go tletše moya wa lethabo ka peseng, go opelwa dikoša tša lethabo. O be a thabile kudu.

Dimpho o be a nyaka go bontšha batswadi ba gagwe bokgoni bja gagwe. E be e le la mathomo ba tlo mmona a bapala.

O bapetše botse kudu. O be a bonala a na le maikemišetšo a magolo.

O be bapala kgwele ka lebelo.

Lešaba le be le goa, le opela:

Dimpho ke lekgema!

Dimpho ke lekgema!

Dimpho ke lekgema!

“Ke morwedi waka!”. Mmagwe Dimpho o be a botša mang le mang yo a mo theeletšago.

Batswadi ba gagwe ba be ba sa tshepe mahlo a bona ge ba bona morwedi wa bona a bapala botse bjalo.

Nako le nako o be a bona batswadi ba gagwe ba eme ka maoto ba goeletša ba mo reta. Se se be se dira gore a ikwe a na le maatla kudu.

Ge papadi e fela, sehlopha sa balatedi se ile sa mo kukela godimo ka lethabo la go keteka.

A emiša diatla tša gagwe, a myemyela.

Lešaba le ile la kitima go dikologa lepatlelo le opela dikoša ya phenyo.

Dimpho ke lekgema!

Dimpho ke lekgema!

Dimpho ke lekgema!

Lekgema, lekgema!

Bo raditaba ba ba bego ba le gona le bona ba be ba kgahlilwe meragelo ya Dimpho ya ‘mathaithai’ ge a foša kgwele.

Ba be ba mmitša Dimpho wa ‘sebapadi sa mathaithai’ gobane e be le yo monnyane go feta dibapadi kamoka.

Mašaba a be a maketše. O be a tseba gore ba tlo mo kgetha go bapalela sehlopha se segolo sa go ya go bapala kua Tshwane.

Dimpho ga sa ka a kwa le gore leeto la go boela gae ke le letelelele ka moo go be go go tletše lethabo ka peseng.

“Ke be ke sa tsebe gore ge ore o bapala kgwele ya diatla o be o e ra ka mokgwa wo morwedi waka,” tatagwe a thoma poledišano ge ba fihla gae.

“Ekwa, lengwalo le le re re ya Tshwane. Re tla be re fofa ka sefofane!” Gwa realo mmago Dimpho.

Tebogo le yena o be a thabile ka katlego ya kgaetšedi ya gagwe. Ba lelapa ba gopotšana ka moo Dimpho a bego a bapala ka gona ka lepatlelong.

Dimpho o be a thabile go bona batswadi ba gagwe ba kgahlegile ka seo a se dirago le ka moo a bapalago ka gona. Seo e be e le tumo ya gagwe ye kgolo.

Readers

Kgato 1

- Namune e nanana
- E ba bonolo Malebo
- Sebati le Segokgo
- Kamo o rata go penta
- Mollo
- Pokolo
- Lebile o a emaema
- Pula ya Semaka
- Go bala meropa
- Komelelo
- Yuna o gobetše
- Noga!
- Meriri e megolo
- Lerato la Gabo le Roro
- Di ka fofa?
- Bana ba go ba le mohola
- Sopo e bose
- Basetsana ke Badiši
- Yuna o maketše
- Jobe ga a robale
- Ba ka Polaseng
- Tate o tla boa neng?
- Lerato la mafahlana
- Jase e Fetogile

Kgato 2

- Tsatsa wa šedi
- Go seketša meetse
- Meetse a ka mo le ka mo
- Monyai wa mathaitai
- Šibelane sa Tinyiko
- Roko ya Mebalabala
- Tatso ya dijo tša baVenda
- Bula, Tswalela, Tšweletša
- Dieta tša Phuthi tše diswa
- Leseka la gauta
- Sebapadi sa Maemo
- Tšalatšala wa sengangele
- Kakanyo ye botse ya Mmira
- Dimpho
- Bolo e timetše
- Mmutla wa mahlanjana

Kgato 3

- Sehlare sa Phodišo
- Kwena ya leswena
- Molemi Morweši le dikgabo
- Matwetwe le dithuthupiši
- Bose bja motepa
- Bophelo bja segwagwa
- Motswako o bohlokwa
- Mohlafi wa mogale
- Mothei wa dihlapa
- Ga ke rate merogo
- Ke tše kgolo go nna!
- Dipoo di a Itefeletša
- Mosetsana yo mabjoko
- Mehuta ya dinamelwa
- Seeta se se botse
- Dinose
- Bašimane ba bohlae
- Go fetoga
- O a hlobaela
- Setswalle sa nnete
- Bolwetši bja mpshikela

Kgato 4

- Phumo wa lethabo
- Ba bapala
- Molatladi wa Lerato
- Setšo sa baVenda
- Tumo ya ga Moori ya phethagala
- Bolwetši bja dikolobe
- Ntombi o swara lehodu
- Pule o tliša mmele
- Tate molaodi wa serapa sa diphoofolo

Kgato 5

- Go thuša Rakgolo go fola
- Mae a Kgarebong a timela
- Mama Afrika, Miriam Makeba
- Kgaugelo o tseba nako
- Peu ya mehlolo
- Re etela lešoka la diphoofolo
- Mehlaro ya Afrika Borwa
- Toro ya ga Dimpho

ZENEX
FOUNDATION

MOLTENO
INSTITUTE FOR LANGUAGE AND LITERACY
EST. 1974

Ulwazi Lwethu ke projeke ye e tšweletšwago le go hwetša thušo ya mašelang go tšwa go Mokgatlo wa Zenex ka maikemišetšo a go tšweletša dingwalwa tšeo di tlo go šikinya maikutlo a babadi ba maleme a se Afrika. Maikemišetšo a projeke ye ke go ruta le go thekga bana ba mephato ya fase go bala ka kwišišo. Dingwalwa tše di ngwadilwe ka dipolelo tše senyane tša Afrika ka tirišanommogo le Molteno Institute for Language and Literacies, Nelson Mandela Institute for Education and Rural Development, Room to Read South Africa, le Saide. Methopo ka moka e tšweleditšwe e le “Open Education Resources” (OER).

Please visit our website to download the full copy of this reader:
ulwazilwethu.org.za

Creative Commons Attribution-
NonCommercial-NoDerivatives
(CC BY-NC-ND) 4.0
International Licence

Disclaimer: You are free to download and share this work as long as you attribute Zenex Foundation, but you may not change this work in any way or use it commercially.

